

A kötőszókról általában

A nyelvtanulásban is eljutunk arra a szintre, amikor már szeretnénk bővített, illetve összetett mondatokat megfogalmazni. Ilyenkor szükségünk van egy kötőszóra, amellyel a gondolatainkat összefűzhetjük.

Példák:

- Elmegyek a boltba, **mert** nincs itthon tej.
- **Azért** tanulok németül, **hogyan** egy jobb állást kapjak.
- Minden nyáron nagymamámnál nyaraltam, **amikor** kislány voltam.

Ezeknél a mondatoknál mindig van egy állítás, a főmondat, amit kiegészítünk egy információval, vagyis egy mellékmondattal. Megnevezzük a cselekvés okát, a célját, az idejét, a módját, stb.

- Elmegyek a boltba, **mert** nincs itthon tej.
→ Ich gehe zum Supermarkt, **weil** wir keine Milch haben.
- **Azért** tanulok németül, **hogyan** egy jobb állást kapjak.
→ Ich lerne Deutsch, **damit** ich einen besseren Job bekomme.
- Minden nyáron nagymamámnál nyaraltam, **amikor** kislány voltam.
→ Jeden Sommer war ich in den Ferien bei meiner Oma, **als** ich Kind war.

A magyar nyelvben is több kötőszót ismerünk, attól függően, hogy a cselekvés céljáról, okáról, módjáról, idejéről, stb. akarunk további információt közölni a mellékmondatban. Ez a német nyelvben is ugyanígy működik. Amire ezeknél a kötőszóknál vigyázni kell, az a szórend.

A mellékmondatban az ige a 2. pozícióról elkerül a mondat végére.

A „weil / da” kötőszó

A „weil” jelentése

weil – mert, abból az okból, azért

Használata: Mindig valaminek az okát nevezzük meg! Okhatározói mellékmondat bevezetésére használjuk.

Példák:

- Vettem egy új telefont, **mert** a régi elromlott.
- Megeszem az almát, **mert** éhes vagyok.
- Azért tanulok németül, **mert** Ausztriába szeretnék költözni.
- Ich habe ein neues Handy gekauft, **weil** das alte kaputt gegangen **ist**.
- Ich esse den Apfel, **weil** ich Hunger **habe**.
- Ich lerne Deutsch, **weil** ich nach Österreich ziehen **möchte**.

A példákból is kiderül, hogy ez a kötőszó megváltoztatja a mondat szórendjét.

A főmondatban a ragozott ige a második helyen áll, ezzel szemben:

A „weil” kötőszóval bevezetett mellékmondatban a ragozott ige a mondat végére kerül.

Ezt a szórendet nevezzük a német nyelvben mellékmondati szórendnek. Minden mellékmondatban, amit egy kötőszóval vezetünk be ez a tipikus szórend!

Példák:

1. Die Kinder spielen im Park, **weil** die Sonne **scheint**.
- A gyerekek a parkban játszanak, mert süt a nap.

2. Ich mag keine Cola, **weil** sie viel zu süß **ist**.
 3. Ich kann jetzt meine Tochter nicht anrufen, **weil** der Akku meines Handys leer **ist**.
 4. Ich fahre immer gern mit dem Zug, **weil** ich unterwegs **lesen kann**.
 5. Tina bekommt viel Kindergeld, **weil** sie fünf Kinder **hat**.
 6. Ich mache nichts, **weil** ich keine Lust **habe**.
 7. Die Menschen sonnen sich, **weil** das Wetter prima **ist**.
 8. Wir öffnen das Fenster, **weil** es sehr warm **ist**.
 9. Peter geht zum Arzt, **weil** er Rückenschmerzen **hat**.
 10. Mir geht es gut, **weil** ich im Urlaub **war**.
 11. Ich bin müde, **weil** ich viel **gearbeitet habe**.
 12. **Weil** es heiß **ist**, essen wir ein Eis.
 13. Hugo kommt später, **weil** er **verschlafen hat**.
 14. **Weil** du schnell **gelaufen bist**, hast du gewonnen.
- Nem szeretem a kólát, mert túl édes.
 - Nem tudom most a lányomat felhívni, mert a telefonom akkuja üres.
 - Mindig szívesen utazom vonattal, mert tudok útközben olvasni.
 - Tina sok családi pótlékot kap, mert öt gyereke van.
 - Nem csinállok semmit, mert nincs kedvem.
 - Az emberek napoznak, mert szuper az időjárás.
 - Kinyitjuk az ablakot, mert nagyon meleg van.
 - Peter orvoshoz megy, mert fáj a háta.
 - Jól vagyok, mert szabadságon voltam.
 - Fáradt vagyok, mert sokat dolgoztam.
 - Mert nagyon meleg van (forróság), eszünk egy fagyit.
 - Hugó később jön, mert elaludt.
 - Mert gyorsan futottál, te győztél.

Előfordul, hogy egy mellékmondatban két ige is szerepel. Az eddig ismert ilyen szerkezetek:

1. **Összetett múlt idő /Perfekt:** ich habe gearbeitet
2. **Módbeli segédigék/Modalverben:** ich muss arbeiten

Ilyenkor mindig a ragozott ige kerül a mondat végére!

• Ich bin müde, weil ich viel arbeite .	• Fáradt vagyok, mert sokat dolgozom.
• Ich bin müde, weil ich viel arbeiten muss .	• Fáradt vagyok, mert sokat kell dolgoznom.
• Ich bin müde, weil ich viel gearbeitet habe .	• Fáradt vagyok, mert sokat dolgoztam.

Kérdés, kérdőszó

Kérdőszó: Warum? / Miért? Aus welchem Grund? / Milyen okból?

• Warum gehst du nicht ins Bett?	Miért nem mégysz aludni?
• Weil ich nicht müde bin.	Mert nem vagyok fáradt.
• Warum lernst du Deutsch?	Miért tanulsz németül?
• Weil ich in der Schweiz arbeiten möchte.	Mert Svájcban szeretnék dolgozni.
• Aus welchem Grund bist du zu Hause geblieben?	Milyen okból maradtál Itthon?
• Weil es mir schlecht geht.	Mert rosszul vagyok.

A válaszban adott mellékmondatok állhatnak magukban, a főmondat nélkül is. Azonban csak akkor, ha teljesen egyértelmű, hogy mire vonatkoznak.

Egyéb kifejezési módok

Egy cselekvés okának a megnevezésére természetesen több lehetőség is van.

1. **weil + mellékmondat** /kötőszó + mellékmondat
2. **wegen + Genitív/Datív** / elöljáró + főnév – valami miatt
3. **deswegen** / határozószó – ezért, emiatt

Példák:

1. Ich gehe nicht arbeiten, weil ich krank bin.	• Nem megyek dolgozni, mert beteg vagyok.
2. Wegen meiner Krankheit gehe ich nicht arbeiten/bleibe ich zu Hause.	• A betegségem miatt nem megyek dolgozni. /maradok itthon.
3. Ich bin krank, deswegen gehe ich nicht arbeiten.	• Beteg vagyok, ezért (emiatt) nem megyek dolgozni.

Ezekről még később, a B1-B2 szinten tanulunk.

A „da” kötőszó

Jelentése: mivel

A „da” és a „weil” jelentése között elméletileg nincs különbség, egymással felcserélhetők. Van azonban néhány tipp, amit a használatunknál érdemes figyelembe venni.

- A gyakorlatban és az élő beszédben a „da” mindig kicsit választékosabbnak, emelkedettnek tűnhet.
- Ha a főmondat áll elől, szinte mindig a „weil”-t használjuk.
- Ha a mellékmondat megelőzi a főmondatot, elterjedt a „da” használata.

Példák:

- Stefan macht einen Mittagsschlaf, **weil** er müde ist.
Stefan lefekszik ebéd után, mert fáradt.
- **Da** er müde ist, macht Stefan einen Mittagsschlaf.
Mivel fáradt, lefekszik Stefán ebéd után.

Összefoglalás

- A „weil” kötőszó jelentése: mert.
- Minden esetben egy okhatározói mellékmondatot vezet be.
- Ezekben a mellékmondatokban a ragozott ige mindig a mondat végére kerül. / Mellékmondati szórend.
- Kérdőszó: Warum? Aus welchem Grund?
- A „da” kötőszó jelentése: mivel, mert.
- A „weil” és a „da” kötőszók szinonimák, egymással felcserélhetők.